

Kommentarer til artiklen ”Er der et dansk produktivitetskollaps?” af Dalgaard og Hansen offentliggjort i Nationaløkonomisk Tidsskrift

Indledning

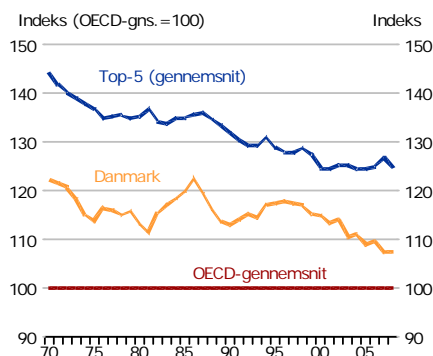
ØEM udgav i november 2009 et Økonomisk Tema (ØT) om den danske produktivitetudvikling. I ØT konkluderes, at produktivitetudviklingen har været svagere siden midten af 1990’erne både i forhold til tidligere og i forhold til andre lande. Mulige årsager til og konsekvenser af den svage produktivitetudvikling er belyst i ØT.

Den svage produktivitetsvækst fremgår af figur 1. Fra at have ligget på et niveau omkring 2 pct. fra 1980 til midten af 1990’erne er den trendmæssige vækst i produktiviteten mere en halveret siden. Produktiviteten er afgørende for udviklingen i velstand. Som konsekvens af den svage udvikling i produktivitetsvæksten er afstanden i velstand til de mest velstående lande i OECD vokset siden midten af 1990’erne, men afstanden til gennemsnittet for OECD er mindsket, jf. figur 2.

Figur 1. Faktisk og trendmæssig vækst i arbejdsproduktiviteten

Figur 2. Dansk velstand pr. indbygger i forhold til gennemsnittet i OECD

Kilde: OECD, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Nationaløkonomisk Tidsskrift (148/2010) har offentliggjort artiklen ”Er der et dansk produktivitetskollaps?” af Carl-Johan Dalgaard og Henrik Hansen (DH). Artiklen er en substantielt revideret udgave af et tidligere EPRU arbejdspapir fra februar 2010. Revisionerne skal blandt andet ses i lyset af, at arbejdspapiret blev kritiseret i fagøkonomiske kredse (ØEM, FM, AE, DØRS) bl.a. på grund af datamæssige problemer.

DH har i den publicerede artikel i Nationaløkonomisk Tidsskrift taget højde for dele af kritikken og foretager analyserne på baggrund af en ny

tidsserie for timeproduktiviteten og supplerer også analysen med DST-tal som datagrundlag.

Er der sket et fald i produktivitetsvæksten?

DH ser på udviklingen i produktivitetens udviklingen fra 1950'erne og 1960'erne og frem til i dag (2007) primært på baggrund af data fra Penn World Table. Analyserne viser ifølge DH:

- "For timeproduktiviteten kan man, hjulpet af den verserende debat, visuelt spore en faldende tendens fra 1970'erne til i dag."
- "For vækstraterne i BNP pr. arbejdstime kan man spore en signifikant parameterstabilitet, som muligvis kan henføres til et systematisk fald i gennemsnitlige vækstrate over tid."
- Når DH bruger DST-tal, må de konkludere, at der er "meget klare tegn på parameterstabilitet i BNP pr. arbejdstime."

Disse udsagn må udlægges som, at DH er enige i, at væksten i produktivitet er faldet over tid. Resultaterne er dermed ikke i modstrid med konklusionen i ØT fra november 2009 om, at Danmark siden midten af 1990'erne har haft en svag udvikling i produktiviteten i forhold til tidligere (og i forhold til andre lande).

DH fremfører, at ØEM og andre er nået frem til, at væksten er "kollapset" omkring 1995, men at "det er vanskeligt at slutte, at vi har oplevet et signifikant fald i den gennemsnitlige vækstrate i BNP pr. på et eller andet tidspunkt efter 1995". Dette er en forkert udlægning af analyserne i ØT. Heri beskrives udviklingen som, at den trendmæssige vækst i produktiviteten har været faldende siden midten af 1990'erne. Der er altså ikke tale om et ekstraordinært fald på et givet tidspunkt, men en gradvis udvikling. Af samme grund skal det understreges, at det i den sammenhæng er underordnet, hvilket år i 1990'erne der sættes som skilleår. Når 1995 er valgt som skilleår i Økonomisk Tema, hænger det sammen med, at det er fra dette tidspunkt, at velstandsafstanden til de rigeste OECD-lande startede med at vokse, mens velstandsafstanden til OECD-gennemsnittet begyndte at falde. OECD har i en tilsvarende analyse anvendt 1993 som skilleår.

Hvorfor falder produktivitetsvæksten?

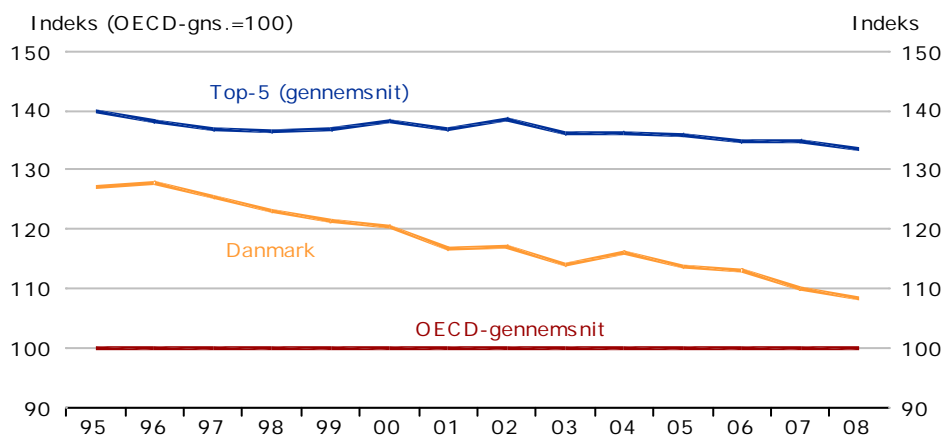
DH konkluderer desuden, at den danske produktivitetsvækst over perioden 1950-2007 ikke har været usædvanligt lav i et komparativt OECD perspektiv. Denne del af analysen er ikke baseret på formelle statistiske tests, men ud fra et argument om, at fattige lande udviser en tendens til catch-up i forhold til initialt rigere lande. DH illustrerer dette i en figur (figur 8), der viser sammenhængen mellem den gennemsnitlige vækstrate 1950-2007 og BNP pr. indbygger i 1950.

Figuren viser imidlertid kun absolut konvergens for udvalgte af lande, og havde DH medtaget flere lande i figuren, ville der ikke være tegn på konvergens. Der er således ikke kontrolleret for en række strukturelle karakteristika. Det er en velkendt kritik, at der kan være et selektionsproblem, når man kun ser på udvalgte lande, jf. fx Peter Birch Sørensen og Hans Jørgen Whitta-Jacobsens *Introducing Advanced Macroeconomics*, side 45.

Hertil kommer, at DH grundlæggende ikke forholder sig til en række væsentlige forhold, der i perioden kan have påvirket udviklingen i produktiviteten, herunder konkurrence og innovation.

ØEM's analyse viser, at siden midten af 1990'erne er afstanden til de rigeste OECD-lande vokset, mens OECD-landene i gennemsnit er halet ind på Danmarks "velstands-forspring". Den sidste del kan uden tvivl forklares af betinget konvergens, men det gælder ikke den første del. Det afspejler, at Danmark ikke har fulgt med lande, der har klaret sig bedre produktivitetmæssigt, jf. figur 3.

Figur 3. Produktivitet

Kilde: OECD.